

Road Warriors

Foreign Fighters in the Armies of Jihad
Door Daniel Byman
Oxford (Oxford University Press) 2019
384 blz.
ISBN 9780190646530
€ 24,-

Sinds 2019 is de berichtgeving rond het conflict in Syrië aanzienlijk afgenomen. Islamitische Staat, die enkele jaren terug op de voorpagina van iedere krant was te vinden, heeft zijn grondgebied verloren en is daarmee ook verdwenen uit het zicht van de media. De Europese jihadisten die waren afgereisd naar Syrië zijn teruggekeerd. Maar behoort de dreiging van deze groepering daarmee tot het verleden? Daniel Byman, een expert op het gebied van modern terrorisme, beweert dat het gevaar nog niet is geweken. In zijn boek *Road Warriors. Foreign Fighters in the Armies of Jihad* laat hij zien dat de terreurdreiging nog altijd reëel is: het is namelijk diezelfde ondergang van Islamitische Staat die zal dienen als een vruchtbare bodem voor de volgende terreurgroep. De zogeheten *foreign fighter* zal een belangrijke spil zijn in de heropleving van de volgende terreurwolf. Het zijn dan ook deze strijders waar Byman zich in dit boek over buigt. Hoe is dit fenomeen van de *foreign fighter* ontstaan en wie zijn de individuen die duizenden kilometers afleggen om te strijden voor het geloof?

Azzams ideologie

Byman leidt zijn boek in met het verhaal van de uit de Westelijke

Jordaanover afkomstige Abdullah Yusuf Azzam. Azzam sloeg tijdens de Israëlische inval van 1967 op de vlucht naar het naburige Jordanië, waar hij zich aansloot bij de Moslimbroederschap in de strijd tegen Israël. In een neerwaartse spiraal van radicalisering besloot hij af te reizen naar Egypte om zich daar verder te verdiepen in sharia en jihad. In Egypte begon hij met het vormen van een ideologie waarin hij beschreef hoe de islamitische wereld volgens hem in conflict was met 'ongelovigen'. Hij riep moslims op om hun islamitische geloofsgenoten te beschermen tegen de agressie van de ongelovigen. Azzam was duidelijk in de aard van deze hulp: 'Geen onderhandelingen, geen conferenties en geen dialogen. Enkel jihad en het wapen'. Toen de Sovjet-Unie in 1979 Afghanistan binnenviel, greep Azzam de kans aan om zijn ideologische fundamenten in de praktijk te brengen. Tezamen met Osama bin Laden, die hij tijdens zijn religieuze studie had ontmoet, richtte hij in 1984 het Services Bureau op. Met deze organisatie ondersteunden zij de jihadisten in hun reis naar Afghanistan en bevoorraden zij hen nadat zij waren aangekomen. Het Services Bureau, het fundament van wat later al-Qaida zou worden,

ziet Byman als het startschot van het transnationale jihadisme en de geboorte van de *foreign fighter*.

Met 1984 als beginpunt zet Byman zijn verhaal op chronologische wijze voort en deelt de ontwikkelingen in het transnationale jihadisme in fases in. Hij doet dit door een biografische tijdlijn te creëren van invloedrijke jihadisten die grootschalige veranderingen teweeg hebben gebracht. Byman laat daarmee de kruisbestuiving zien tussen de individuele jihadisten en het bredere fenomeen van transnationaal jihadisme waarvan zij deel uitmaken. Een goed voorbeeld in dit boek is het verhaal van Abd al-Rahman al-Dawsary, een Saudiër die in 1984 was gerekruteerd door het Services Bureau van Azzam en Bin Laden voor het Sovjet-Afghaanse conflict. Door het hardhandig optreden van de Saudische regering tegenover terugkerende jihadisten zag al-Dawsary na het einde van de strijd in Afghanistan geen mogelijkheid om terug te keren. Zonder uitweg zette hij zijn loopbaan als jihadist voort, maar draaide Azzam's ideologie van defensief jihadisme om. In tegenstelling tot zijn voorgangers zocht hij zelf naar brandhaarden in de wereld waar de mogelijkheid was om jihad te voeren om zo de islamitische leefwereld te vergroten. Zo reisde hij in 1992 af naar Bosnië om daar een steunpunt te creëren voor de islam in Europa. Eenmaal daar maakte hij aanspraak op zijn netwerk van medejihadisten, dat hij gedurende zijn strijd in Afghanistan had opgebouwd. Het gevolg hiervan was het ontstaan van de 'voltijd' *foreign fighter*, een strijder die de jihad tot beroep had gemaakt.

Modernisering jihad

In de tweede helft van het boek besteedt Byman aandacht aan de

periode na 2000 en de impact van internet. Islamitische Staat, die in 2014-2015 het hoogtepunt van zijn expansie bereikte, maakte hier vakkundig gebruik van door zijn propaganda te verspreiden onder Europese moslims. Een aanzienlijke groep daarvan liet zich door de boodschap van IS beïnvloeden en reisde naar het Midden-Oosten om deel te nemen aan de strijd. Bij het schetsen van de sociaaleconomische achtergrond van deze groep noemt Byman overeenkomsten als een uitzichtloze toekomst, werkloosheid en criminaliteit. Byman laat daarmee zien dat de religieuze overtuiging van deze jihadisten slechts één van de vele factoren was op hun pad naar radicalisering.

In het laatste deel van het boek brengt Byman het recente verleden, heden en toekomst samen. Zo bespreekt hij de complicaties rond

teruggekeerde jihadisten, de pogingen van de overheid om binnenlands terrorisme te verhinderen en geeft hij advies over terrorismebestrijding voor de toekomst. Byman constateert dat in het recente verleden het gevaar voor aanslagen door teruggekeerde jihadisten relatief klein bleef en slechts enkelen onder hen een aanslag beraamden en uitvoerden. Het probleem ligt volgens hem in hun functie als katalysator voor sympathisanten van de jihad die nog niet de laatste stap naar actie hebben genomen. Het simpelweg arresteren en gevangenzetten, zoals overheden destijds deden, werkt volgens Byman contraproductief en bood hun juist een kans andere gevangenen te radicaliseren. Byman dringt daarom aan op een nieuwe aanpak en zet zijn ideeën tot in detail uiteen voor de lezer. Zijn benadering kenmerkt zich door reïntegratie van de jihadist

in samenwerking met zijn directe omgeving, verbeterde samenwerking van inlichtingendiensten op het internationale niveau en een grotere focus op conflictpreventie in plaats van militaire interventie. *Road Warriors* is door de toevoeging van deze adviezen voor de lezer niet alleen informatief, maar ook bruikbaar voor toepassingen in contra-terrorismebeleid.

Road Warriors is een aanrader voor de lezer die geïnteresseerd is in de ontwikkeling van het transnationale jihadisme, maar ook voor beleidsmakers die zich buigen over terreurrisico's in de samenleving. Byman laat zien dat het noodzakelijk is om voorbereid te zijn op een ervaring van dergelijke groeperingen. ■

Mark de Boer MA